

ken – de kringleider trachtte nu de hand te leggen op de auto's van de Motor-WA; die bleken al door de *Wehrmacht* te zijn gevorderd en in de kazerne van de Motor-WA waren slechts twee functionarissen aanwezig die beiden lagen te slapen, 'stomdronken'.¹ Met veel moeite kreeg de kringleider laat in de middag de beschikking over één autobus en twee vrachtauto's, een schijntje dus, hetgeen, schreef hij enkele weken later, 'veel kwaad bloed (zette)', omdat de Duitsers van de *NSDAP* reeds op zaterdag en op zondagmorgen 'met autobussen en veel bagage' naar Duitsland waren vertrokken.² Op maandag 4 september kreeg de kringleider van een functionaris van de Landwacht te horen, 'dat de landwachters niet meer in uniform willen verschijnen omdat de bevolking opstandig wordt.' Seyss-Inquarts *Beaufragter* kon hem slechts meedelen, 'dat de militaire toestand zeer kritiek is' – mèt de *Beaufragte* vertrok de kringleider 's middags naar Echt (tussen Sittard en Roermond); tevoren had hij alle mannelijke NSB'ers 'uit onze kring (die het gevaarlijkste ligt van alle kringen uit het gehele land)' verlof gegeven, naar Rolduc te gaan.³ Gelijk gezegd, een deel wàs daarheen reeds vertrokken.

In Rolduc arriveerden de eerste vluchtende NSB'ers zaterdagavond. Zondagavond waren het er ca. tweehonderd geworden, maandag kwamen er nog zevenhonderd bij, onder wie de waarnemend burgemeester van Maastricht en alle wethouders. 'Ze sjouwen met koffers, pakken, dekens, kinderwagens en karretjes', aldus de in Rolduc door een der seminaristen gemaakte aantekeningen, 'een stroom van ellende die de hele dag aanhoudt.'⁴ Op dinsdag 5 september trokken de eerste groepen te voet de grens over, 'ze zijn zeer ontevreden', noteerde de seminarist,

'omdat ze honger hebben en er geen transportmiddelen zijn. Wij zien vandaag ook veel 'Nederlandse' uniformen van de WA, Landstorm, Landwacht. Allen hebben geweren bij zich, sommigen ook handgranaten. Om 7 uur 's avonds zijn allen weg, maar dan arriveren nieuwe afdelingen uit Sittard en Geleen, deze laatste op een brandweerwagen van die gemeente.'⁵

Men ziet: voorzover hier van een geordende evacuatie sprake was, begon deze pas op zondag – maar graaf d'Ansembourg vertrok al op zaterdag en op die zaterdag begaven zich ook de eerste NSB'ers naar Rolduc. Diezelfde dag zag iemand in Arnhem 'een notoire NSB-familie

¹ NSB, Kring Zuid-Limburg, Kringleider: 'Kort verslag voor de Leider van het verloop van de evacuatie in de kring Zuid-Limburg' (1 okt. 1944), p. 2 (a.v., 34 b).

² A.v. ³ A.v., p. 3. ⁴ (Seminarie Rolduc) *Rolducs Jaarboek XXV-XXVI* (1947), p. 12. ⁵ A.v., p. 13.